

Pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten tarkistaminen, Jyväskylä

Tausta

Pohjavesialueiden määrittämiseen ja luokitukseen kuuluu olennaisesti osallistuminen ja tiedottaminen. Tätä on käsitelty laissa vesien ja merenhoidon järjestämisestä (VHJL 10 d § ja 15 §). Siten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä asiassa lausunto pohjavesialueen sijaintikunnalta ja niiltä kunnilta, joiden vedenhankintaan tai maankäyttöön pohjavesialueen rajauksella ja luokituksella voi olla vaikutusta sekä siltä maakunnan liitolta, jonka alueella pohjavesialue sijaitsee.

Pohjavesialueelle sekä sen määrittämiselle ja luokittamiselle on esitetty säädöksellinen ohjeistuksensa. Pohjavesialueen määritelmä on esitetty ympäristönsuojelulaissa (YSL 5 §). Pohjavesialueiden määrittämistä ja luokitusta on kuvattu laissa vesien ja merenhoidon järjestämisestä (VHJL 10 a § ja 10 b §). Pohjavesialueen rajan määrittämistä on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (VHJA 8 a §).

Pohjavesialueiden luokitus

Uuden luokituskäytännön mukaan pohjavesialue voi kuulua johonkin viidestä luokasta: 1-, 2-, 1E-, 2E- tai E-luokka. Pohjavesialueen luokka kuvaa sen vedenhankinnallista käyttöä ja suojelutarvetta.

Aiemmin käytössä on ollut I luokka eli vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Sitä vastaa uuden luokituskäytännön mukainen 1-luokka. Pohjavesialue luokitellaan 1-luokkaan, mikäli alueen pohjavettä käytetään tai tullaan käyttämään yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/d tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin. I luokan pohjavesialue saatetaan myös luokitella 2-luokkaan tai poistaa luokituksesta. I luokan pohjavesialueella saattaa myös olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia ekosysteemejä. Pohjavesialue voidaan silloin luokitella uudelleen joko 1E- tai 2E-luokkaan.

Aiemmin käytössä on ollut myös II luokka eli vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Se on korvattu uuden luokituskäytännön mukaisella 2-luokalla. Pohjavesialue luokitellaan 2-luokkaan, jos se pohjaveden antoisuutensa ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuu vedenhankintaan. Pohjavesialue kuuluu pääsääntöisesti 2-luokkaan, kun sillä muodostuu pohjavettä yli 100 m³/d, jos se muutoinkin ominaisuuksiltaan soveltuu vedenhankintaan. II luokan pohjavesialue saatetaan myös luokitella 1-luokkaan tai poistaa luokituksesta. II luokan pohjavesialueella saattaa myös olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia ekosysteemejä. Pohjavesialue voidaan silloin luokitella 1E- tai 2E-luokkaan.

Aiemmin on niin ikään ollut käytössä III luokka eli muu pohjavesialue. Se on käsitteenä poistettu uudesta luokituskäytännöstä eikä vastaavaa 3-luokkaa ole. Siten kaikki III luokan pohjavesialueet on luokiteltu johonkin edellä mainitusta viidestä luokasta tai poistettu luokituksesta kokonaan.

Kokonaan uusi pohjavesiluokka on E-luokka. E-luokan pohjavesialueella sijaitsee luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen, muun lainsäädännön perusteella suojeltu pohjavedestä suoraan riippuvainen merkittävä pintavesi- tai maaekosysteemi. Kokonaan E-luokkaan määritellyn pohjavesialueen lisäksi saattaa 1- ja 2-luokan pohjavesialueella olla vastaavanlaisia, ekosysteemejä sääteleviä ominaisuuksia. Pohjavesialue voi silloin kuuluakin 1E- tai 2E-luokkaan kuten edellä on todettu.

Pohjavesialueiden rajaus

Pohjavesialue rajataan pelkästään tarkastellun alueen maankamaran luonnontieteellisten ominaisuuksien perusteella. Rajauksessa käytetään kartoitushetkellä saatavilla olevia tietoja näistä ominaisuuksista. Rajausta voidaan muuttaa, jos tällöin on käytettävissä uutta tutkimustietoa, joka edellyttää rajauksen tarkistamista. Tällainen uusi tieto voi olla esimerkiksi kairaus- tai geofysikaalista mittaustietoa.

Pohjavesialueen raja määritellään maankamaran hydrogeologisten ominaisuuksien perusteella kohtaan, jossa pohjavettä johtavien maaperäkerrosten päällä on riittävän tiiviit pohjavettä suojaavat maaperäkerrokset tai jossa pohjavettä johtavat maaperäkerrokset päättyvät kallioperään tai huonosti vettä johtavaan maaperään. Raja voidaan myös määrittää maastossa helposti havaittavaan kohtaan huomioiden alueen hydrogeologiset ominaisuudet.

Pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten oikeusvaikutukset

Uuden luokituskäytännön mukaisista pohjavesialueiden luokista ja rajoista ei tehdä päätöstä, josta voisi valittaa. Näillä luokilla ja rajoilla ei olekaan säädöksellisiä, itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Näiden luokkien ja rajojen oikeusvaikutus onkin välillinen ja seuraus muusta lainsäädännöstä kuten ympäristösuojelulaista.

Lisätietoa pohjavesialueiden luokituksista ja rajauksista:

- SYKE:n sivut, mm. kuulemisasiakirjat ja opasluonnos pohjavesialueisiin (pudotusvalikosta Keski-Suomen ELY-Keskus):
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Pohjaveden_suojelu/Pohjavesialueet
- Laki vesien ja merenhoidon järjestämisestä (30.12.2004/1299):
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041299#L2a>
- Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (30.11.2006/1040):
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061040?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=valtioneuvoston%20asetus%20vesienhoidon%20j%C3%A4rjest%C3%A4misest%C3%A4#L2a>

Taulukko 1. Yhteenvedo osittain Muuramessa sijaitsevan Sarvivuoren pohjavesialueen muutoksista.

Pohjavesialue	Rajausmuutos	Vanha luokka	Uusi luokka
Sarvivuori	Ei	II	E

Taulukko 2. Sarvivuoren pohjavesialueen kuvaus ja muutokset.

Pohjavesialue	0917952 Sarvivuori
Alueen luokitus ja rajaus tai niiden muuttamisen perusteet.	Alue siirretään II luokasta E-luokkaan. Ei vedenottoa. Suoraan pohjavedestä riippuvainen maaekosysteemi.
Alueen hydrogeologia	<p>Pohjavesialue sijoittuu pohjois-eteläsuuntaiselle harjujaksolle, joka kulkee Säynätsalosta Keljonkankaalle.</p> <p>Harju on kasautunut kallio-moreenimäkien lounaisrinteille ja näiden mäkien välisiin kallioperän ruhjelaaksoihin. Harjun maaperä on silttiä, hienoa hiekkaa ja hiekkaa. Harjun itäosassa pohjavesi virrannee lounaasta koilliseen.</p> <p>Pääosa tästä pohjavedestä purkautuu laaksossa sijaitsevasta lähteestä. Lähteestä purkautuva pohjavesi on osittain kalliopohjavettä. Harjun luoteisosassa pohjavesi virrannee koillisesta lounaaseen. Pääosa tästä pohjavedestä purkautuu taiveessa sijaitsevasta lähteestä. Harjun muissa osissa pohjaveden virtaus-suuntien määrittäminen vaatii lisätutkimuksia.</p>
Alueeseen liittyvä muun lainsäädännön nojalla suojeltu ekosysteemi	Luonnonsuojelualue yksityismailla. Lähde, josta purkautuu suuri ulosvirtaama, joka valuu rinnettä pitkin vuolaana lähdepurona. Pohjavesivaikutteista kasvillisuutta. Harsosammalta, muutakin lähdelajistoa/sammalia. Heinälammen itä- ja kaakkoispuolella olevissa kahdessa pienessä supassa suppanotkelmien pohjalla pienialaiset tihkupinnat.
Alueen vedenotto tai suunniteltu vedenhankinta	Alueella ei ole eikä sinne ole suunniteltu vedenottoa.
Muu olennainen selvitys tai tieto	Ei ole tiedossa.